

Padla je kakor kamen na hrbet kozla. Odrgrgal se je in zbežal, noseč na sebi roparja. Črez hip se je zamajal in padel. Iz pregriznjene vratu je brizgala kri.

Morali smo dolgo sedeti na drevesu. Šele ko je odšla nasičena civeta, lakomno se oblizujoč, sva krenila na daljšo pot. Kmalu sva že lezla po strmem pobočju naših gorá.

Mamica je jokaje lizala moj obrazek. Atek, ki je bil sicer samo resen in silen vodja, si je otiral solze. Dedek Bo=Bo je nekaj renčal z ganljivim glasom. Sosede so ihtele. Hara=Ua je venomer klepetala. Otroci so izpraševali, kje sem bila in kaj sem delala. Vsi so hvalili Ori=Orija za njegov čin in se mu zahvaljevali.

»Spreten si, cenjeni sosed,« mu je dejal sivi Ngu=Ngu, »vendar bi te imenoval najplemenitejšega izmed šimpanzov... Ti si junaški in požrtvovalen.«

Po teh besedah mu je podal roko.

»Striček« je bil ganjen in sram ga je bilo radi teh pohval. Da bi zakril zadrego, je zaklical:

»Soseda Si=Ma, daj mi kako zelišče. Prehladil sem se nekoliko in kiham kakor je kihal moj lajnar, če je ponjuhal močan tobak.«

Nihče ni tega razumel. Učenka vseznale I=So stara Si=Ma mu je dala ščipec zelišča.

Očividno je bilo grenko, zakaj »striček« se je tako namrdaval, da mu je nos skočil na čelo, a ves obraz se mu je skrivil.

Požrl je, zaklel in šel spat.

D a n k r i k o v i n s o l z á .

Današnji lepi, jasni dan je zvabil ves narod na skale. Grelí smo se na solncu. Mladina se je igrala skrivalnice in uganjala neumnosti. Vsem je že postalo dolgčas, ker so morali prebivati v mračnem brlogu.

Brambovci so krenili na savano. Doma so ostale le samice. Obstopile so Hara=Uo in poslušale njeno klepetanje. Hara=Ua vedno pripoveduje nenavadne stvari. Stari Ngu=Ngu jo posluša in se potrpljivo

smehlja. Zdi se mi, da Hara-Ua često laže. Vendar ji to ne škodi. Šimpanzke z veliko radovednostjo poslušajo pripovedovanje sosedinje.

Danes je uživala, ko ni bilo samcev. Nihče ji ni ugovarjal. Nihče ni silil k delu. Klepetala je brez nehanja.

Mladina je ostala brez nadzorstva. »Pojdimo v sotesko!« je predlagal namah veseli Kal. »Pojdimo!« smo zaklicali. »Moramo si ogledati slonove kosti!« je dodal deček. Začeli smo se naglo spuščati po pobočju gorá. Šli smo tiho, da bi matere ne preprečile našega pohoda. Skrili smo se v grmovju in dospeli na poljano. Ogledali smo si razmetane kosti ogromnega slona in kose debele kože. Začeli smo ruvati sveže listje, izkopavati korenine blatnih rastlin. Življenje nas je že naučilo opreznosti. Veselili smo se, ker smo našli sladčice, vendar smo pazljivo opazovali.

Kmalu smo slišali tihi hrest. Slišal se je v bližini, v gostem grmovju. V enem hipu smo že bili na drevesih. Bil je že skrajni čas za to. Iz grmovja je v polnem diru pridrvel serval. Velika, siva mačka. Okrutna in drzna roparica. Napada celo antilope.

Spoznavši, da mu je plen ušel, se je ustavil. Tolkel je z repom po bokih, gledal na nas z zlobnimi pogledi in jezno renčal. Skočil je k drevesu in se začel spenjati. Preskočili smo na sosednje drevo. Serval nas je preganjal. Nikdar bi nas ne bil dohitel. Tega se nismo bali prav nič. Vznemirjalo nas je le, ker smo se na ta način oddaljevali od gorá. Naposled smo začeli vpiti na pomoč.

Dolgo nam ni nihče odgovoril. Končno so začuli naše krike. Na robu gorá, okoli jame, se je zarojilo od šimpanzek. Slišali smo njih skrbno renčanje. »Ser-val! Ser-val nas lovi!« smo kričali vsi vprek.

Naši glasovi so dospeli do ušes vznemirjenih mater. Z velikimi koraki so zbežale navzdol. Skakale so sredi ostrega kamenja. Grozno so renčale.

Vse je nadkrilila mati Kala. Bila je v strahu za svojega edinca. Bilo je to njeno prvo dete. Kot blazna je hitela z naježenimi lasmi na glavi in na vratu. Šklopotala in grizla je z zobmi. Tolkla se je po prsih in renčala. Ne da bi kaj mislila, je dirjala k servalu. Ta je skočil na zemljo in čakal. Ko se je šimpanzka približala, je iztegnil telo in skočil. Razvil se je obupen boj. Bojevnika sta se valjala v travi, kričala, bežala drug pred drugim, da bi znova začela boj. Serval je bil vendar spretnejši. Posrečilo se mu je zasekati kremplje v vrat šimpanzke. Črez hip jo je zgrabil z zobmi za grlo. Mati Kala se je zgrudila. Druge so v strahu splezale na drevo. Serval ni odšel. Legel je in čakal.

Namah je došel od strani gorá glasen žvižg. »Striček! Striček! Pridi! Serval je tu!« sem zakričala.

Zdelo se mi je, da se je takoj pojavil Ori-Ori, še preden se je porazgubil moj glas. Ni stopil na poljano, marveč je splezal na drevo.

Ogledal si je okolico in vse, kar se je zgodilo. Opazila sem, da je nosil s seboj svojo grčavo palico. Skočil je z drevesa in izginil v grmovju. Plazil se je tako tiho, da niti mi niti serval nismo nič slišali. Pojavil se je nenadoma za napadalcem. Šel je po dveh nogah, grozno renčeč. Z obema rokama je držal nad glavo dvignjeno palico. Lasje so se »stričku« naježili, oči so se temno bleščale.

Divji maček se ni utegnil obrniti k Ori-Oriju. Palica mu je z zamahom padla na hrbet. Serval se je spotaknil. Vendar je skočil na nasprotnika. Zagnal se mu je v prsi. Opazila sem, kako je brizgnila kri. Ori-Ori pa je z eno roko pahnil od sebe roparja. V istem hipu pa mu je prisolil silen udarec. Trikrat se je serval vrgel na »strička«.

Trikrat je brizgnila kri iz širokih prsi našega brambovca. Naposled je palica padla na glavo mačka. Serval je omahnil in se začel zvijati, sikajoč in grabeč s kremplji zemljo in travo. Ori-Ori je mlatil s palico vse močneje. Sovražnik že davno ni več živel, a zbesneli »striček« je v nezavesti mlatil. Vendar je oslabil, ker mu je kri vedno bolj lila iz prsi.

Zgrudil se je na zemljo in se ni ganil. Odnegli smo »strička« v jamo. Težko nam je bilo to, ker je bil Ori-Ori težak. Ranjenca smo položili na mehko postlano. Naša zdravnica se je zavzela za njegovo zdravje. Prinesla sem »stričku« sveže vode. Črez hip se je osvestil. Ko je izvedel, da serval ne živi več, se je nasmehnil in rekel: »Ha! Seveda palice ni mogoče premagati...«

Znova se je onesvestil, a morda je zaspal, oslabiljen.

Kmalu so se vrnila naši brambovci. Ko so zvedeli o prigodah, so obkolili ranjenca. Hoteli so se mu zahvaliti in ga pohvaliti. Ori-Ori je spal.

Atek nam je zvečer pripovedoval, da se je »striček« venomer vznemirjal radi nas. Naposled je sklenil vrniti se s savane. Drugi so bili zajeti z izkopavanjem bambusov. Šel je torej sam...

»Ori, Ori — je dober, plemenit šimpanz!« je končal atek svoje pripovedovanje.

Ponoči sem vstala in šla k »stričku«. Ni spal in venomer govoril. Imel je vroči roki in čelo. Pojila sem ga z vodo. Kladala sem mu v usta zelišča. Ni me poznal. Jaz se bojim za »strička«! Morda tudi on pojde od nas za vedno?!

Nisem spala. Prejokala sem vso noč...

(Dalje prih.)

ANTON DEBELJAK:

Detinstvo jarega junaka.

Predragi poslušalci, napnite ušesa kakor zavci. Povedal vam bom mladostne čine Slavka Ostrca, ki vam je bil ob svojem času brat in sotrpin. Za Ostrca se je pisal, ne po golem slučaju, temveč po višji previdnosti, ki ga je že v daljnih prednikih zaznamovala za krasno bodočnost: ostrc, veste, pomeni nič manj ko bistrce ali veleum. Sedaj pa, ko se je proslavil po prostrani domovini, je storil čast imenu svojemu: po pravici sluje Slavko v slavi, ki mu jo smete zavidati.

Prvega malega travna je zagledal luč tega sveta v Solzni dolini, nazvani tako nemara po močnem potoku, ki žubori, včasih pa šumi ali hrumi skozi rojstno podolje. Za svit tega sveta pa ni mehkuđnik odkraja nič kaj maral, prerado se mu je namreč bleščalo. Mamica ga je torej v zibki skrbno zakrivala, bržkone tudi zato, da ga ne bi posečale človekoljubne muhe ali ga obdali brenčeči obadi.

Pedenj-možic je tako pridno pupal in papal, da so mu domačini dali priimek »papež«. Človek, krona stvarstvu, le polagoma raste, ne kakor ostala živa bitja: temu naravnemu zakonu se je radovoljno pokoril tudi Ostrčev večaj. Večaj mu pravim zategadelj, ker je tupatam prodirno večal ali vekal za jedačo in pijačo ter se po njej kolikor toliko večal. Mesa mu spočetka niso privoščili, samo striček Matiček je skrivaj malemu koledniku-moledniku poklonil košček telečje pečenke. Ko je nekoč sedel tudi Slavkov papa za mizo in ga je sinko prosil za odrezek zrezka, ga je pametni oče zavrnil, češ, da to ni zdravo za mlečnozobe papeže. »Stričko, zakaj si mi pa ti dal večeraj?«

»Ker sem bil neumen,« se nepremišljeno opravičuje učeni sorodnik. A ker se frkolin drži nekam otožno, mu blagi mož vendar prepusti neznamen grizljaj. In kaj je moral slišati v zahvalo?

»Zdaj si pa tak, kakor si prej dejal!« se nasmehne hudomušni paglavec in urno oddrobni po sobi.

Ko je vrli junaček štel blizu štiri leta, ga je teta Elizabeta spremila v kopališče, kjer mora vsakdo poprej pod prho, preden sme v obzidano kotanjo. Doma je Slavko potlej čebljal o mokrem doživljaju: »Veš, mamica,